

ABONAMENTUL:
PE AN 3 COR. 20 FIL.
„ 1/2 „ 1 „ 60 „
„ 1/4 „ — 90 „

ÎN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.
„ 1/2 „ 3 „
— 0 —

Numeri singuratici se vând
în Cluj cu 5 fileri, într'alte
locuri cu 6 fileri.

RĂVAȘUL

INSERȚIUNILE

se plătesc după mări-
mea locului ce ocupă;
fiecare cm. □ costă o-
dată 10 fil., de 2 ori
8 fil., de 3 și mai multe
ori 6 fileri.

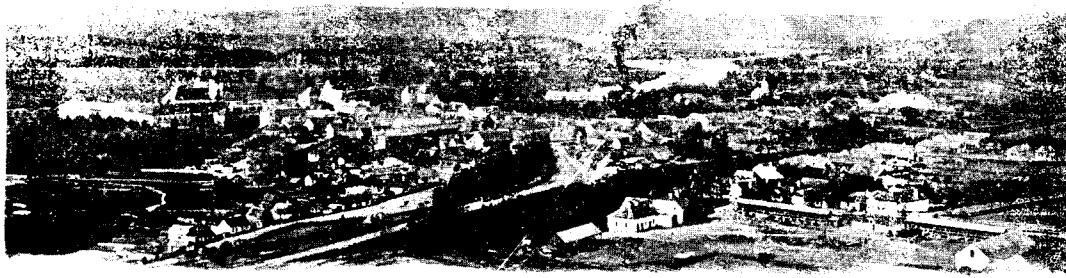
ADRESA:

„RĂVAȘUL”
CLUJ, KOLOZSVÁR
6. JÓKAI-UTCZA 6.

Redactor resp.: IULIU FLORIAN

Apare în fiecare Sâmbătă

Proprietar-editor: Dr. E. DĂIANU

BLAJUL

Jubileul școalelor din Blaj.

Din focul sfânt, de a cărui lumină și căldură se împărțeau pe vremuri numai zeii Olimpului, și mai apoi, din mila lui Prometheu titanul, și neamul muritorilor, a ajuns în sfârșit după atâta amar de veacuri o scânteie luminoasă și pe vatra uitată a umilului neam românesc.

La zarea ei slabă s'au încălzit părinții părinților noștri, la zarea ei licăritoare au propovăduit cei dintâi dascăli, apostoli ai Românis-mului, călugării mănăstirii din Blaj: scrisoare și cântare, »nici o plată dela ucenici așteptându-se«.

La zarea ei mângâitoare, urzitoarele posomorite au aruncat caerul cernit, ca să dureze în sfârșit un fir mai trainic pentru viitorul unui neam merit pierzării.

Zarea nehotărâtă s'a încins în — flacări. Lumina lor indica răsăritul unui soare atât de întârziat. Și după-cum astri cerului își împrumută reciproc lumina, tot astfel s'au aprins din dărnicia soarelui ce răsăria la Blaj atâtea alte foculare încă, cari aveau să-i fie frați de cruce în marea și dificila operă a culturii naționale.

Era o vreme, când școalele Blajului sevărsiau singure această muncă titanică, pătrunzind cu lumina și cu spiritul lor de jertfă masele stăpânite de întuneric; azi munca e divizată, și mo-deștii dascăli și susținători ai școalelor Blajului, departe de a fi jaluzi pentru acest titlu de mărire, care odinioară era singur al lor, vor tresări fericiți în fața acestui progres spre lumină sevărsit cu puteri unite, vor tresări mângăiați în groapa lor umilă, supt paza unei simple cruci de piatră, de pe care urgia vremii a șters de mult pe »Aici odihnește în Domnul....«

*

La anul 1754 s'au deschis două școale, una pentru pregătirea mai înaltă preoțească, din care s'a dezvoltat cu timpul gimnasiul de astăzi, ear cealaltă »școala obștească«, pentru elementele cetirii și a scrierii, școala normală de azi. Numărul elevilor ajunge chiar la început cifra de 300, cifră aproape duplicată în deceniile din urmă. La început se propunea religia, l. latină, (aceasta a fost totodată și limba instrucțiunii până în deceniul al 3-lea al veacului trecut) limba maghiară și ceva istorie.

Romanii vechi, din cari ne coborim și noi, ridicau monumente superbe vitejilor și strămoșilor celebri, împleteau cununii de lauri eroilor și marilor bărbați de stat și aduceau jertfe scumpe pe altarele zeilor ocrotitori ai Romei în semn de cucernicie și recunoștință.

Obiceiul acesta frumos, dar păgân, s'a păstrat până în zilele noastre îmbrăcat în haina modernă a creștinismului. Lucru de altcum firesc! În evoluțiunea vremii nimic nu se pierde. Totul se prefacă și transformă numai.

Sau cum zice Eminescu mai lapidar:

»Toate-s vechi și noue-s toate«.

Și bine este așa, deoarece-ce în clipele de recunoștință și mulțumire, în momentele, când serbătorim pe mai marii noștri, când admirăm ambiția faptelor mari, ne simțim trăind aievea o viață mai plină de putere, de avânt și de farmec sfânt. În clipele dulci și senine ale prăznirii par'că simțim la puterea noastră adaugându-se într'un mod misterios și puterea și avântul și vraja trecutului întreg!..

Sentimentul de recunoștință și admirație, — de care pătuns trebuie să fie un popor față de mica falanșă a luptătorilor sei, — formează barometrul sau cumpăna moralității și a inteligenții sale etnice.

Cucernicia poporului Român, — cu care și-adus și-și aduce aminte întotdeauna de eroii trecutului și de bărbații cu bun sfat și cu bună inimă ai prezentului, dovedește mai pe sus de toate, că Românul nu și-a pierdut dorul de viață și nădejdea într'o soartă mai bună și că noi Ro-

Intâiul director al gimnasiului, *Gregoriu Maior*, episcopul de mai târziu, creiază fundațiunea de pâne pentru 200 elevi. La 1773 școala se ridică la rangul de liceu cu 5 clase, conform planului de învățământ al vremii prevăzut în așa-numita »Ratio Educationis«. Singuraticile clase purtau numele: principia, gramatica, syntaxis, rhetorica, poesia.

La 1831 gimnasiul se completează în liceu după norma celui din Cluj, augmentându-se cu catedrele de istorie, algebră, geometrie, fizică și chimie, pe lângă cea de psihologie și logică. Episcopul Leményi (cel atât de fals apretiat!) înființează la 1833 catedra de istorie universală în contra rescriptului guvernului din Cluj. La 1850 gimnasiul se completează la VIII. clase, în forma lui de astăzi, (cu modificările legii de instrucție a ministrului Trefort din 1883). Metropolitul Vancea, de pie aducere aminte, a jertfit sume enorme pentru ridicarea prestigiului școalelor la nivelul celorlalte școale medii din țară, și pentru îmbunătățirea sorții profesorilor. Notăm încă noua aripă a institutului, la a cărei zidire publicul românesc a contribuit cu 20.000 floreni, adecă cu aproape jumătate din suma ce se recerea spre acest scop.

La ziua de Trei-sfinți 1854 s'a celebrat cu mare solemnitate *centenarul* înființării școalelor și cu acest prilej directorul de atunci al gimnasiului, Cipariu, rostește un prea frumos discurs festiv în fața arhiepiscopului Șuluțu. Spățiul nu ne permite să dăm în întregime acest magistral discurs, dar nu ne putem reținea de a nu reproduce măcar următorul pasaj referitor la călugării Bazilitani, cei dintâi dascăli ai gimnasiului din Blaj: »Încă nici de tine pot să uit, în acest minut, cuvioasă societate a marelui Baziliu, căreia dela început fu încredințată soarta acestui institut. Măreață plantă, verde înfloritoare, care așa curând te-ai uscat; căci vermele împărecherii a ros la rădăcina ta și tu te-ai veștejit. Aceste di-

*) I. Antonelli, »Breviarul istoric al școalelor«, pag. 23 și urm.

FOIȚA RĂVAȘULUI

Despre caracter.

Discurs rostit de prof. Dr. Constantin Pavel către tinerimea gimnazială din Beiuș, din prilejul onomasticeii Preasfântei Sale Domnului Episcop Patron Dr. Demetriu Radu.

Venerabil Corp profesoral! Onorați oaspeți!
Iubită tinerime școlară!

Frumoasă și cucernică datorință au luat asupra lor căpeteniile de pe vremuri ale acestor școale, când momentele mai însemnate, clipele mai înălțătoare, zilele mai senine din viața patronilor acestor așezăminte le-au făcut și pentru noi prilejuri de prăsnuire și înălțare sufletească.

De datorința aceasta frumoasă și străbună v'ați achitat iubiții mei și voi astăzi, când — din prilejul zilei onomastice a Prea Sântitului Domn Episcop Patron — ați depus după ale voastre fragede puteri omagiul recunoștinței, dragostei și al supunerii fiești înaintea distinsului bărbat, pe care providența rinduitu-ni-la ca păzitor și ocrotitor al acestor străbune lăcașuri de lumină și pace.

Iubiți tineri! Recunoștința este cea mai de căpetenie virtute în lume. Dacă un popor își neglijează și nesocotește trecutul își uită de figurile mari de odinioară și nu-și cinsteste îndestul și după vrednicie luptătorii de azi, dovedește, că e un popor primitiv, nevrstnic încă, care își macină puterile într'o luptă sarbădă în lume, fără aspirații și idealuri!

mâinii mai avem rost și menire în lume!.

Dragostea de neam și de limbă și de Dumnezeu ne-au fost școala mântuitoare în trecut. Și'n școala aceasta binecuvântată au primit avântul și duhul sfânt toți bărbații mari ai neamului și-ai bisericii noastre române.

Școala aceasta a dat neamului nostru fii mai luminați, cu vederi mai largi, cu porniri mai avântate, cu voință mai resolută și cu rivnă mai multă spre tot, ce este bun, frumos și sfânt.

Școala aceasta a trecutului este deci școala adevăratei educațiuni a neamului nostru, la care trebuie să ținem cu sfințenie, căci ne este moștenirea cea mai scumpă și sublimă pe pământ.

Virtutea străbună a fost podoaba școalelor noastre în trecut și aceasta trebuie să fie menirea lor și'n viitor!

Și acum dați-mi voie onorați oaspeți și iubiți tineri, ca în sborul naserei să arunc o privire în trecutul școalelor noastre românești.

Dela anii 30—40 din veacul trecut, când marea resvrătire a poporului francez făcu ca soarele culturii și-al progresului deopotrivă să răsăre pentru toți, zărim din ce în ce lumina binecuvântată a școalelor noastre.

Ce pagini frumoase și vrednice de admirat ne dau bătrânii dascăli de pe vremuri, cari cuprinși de o inspirație dumnezeiască țeseau și clopăceau necontentit la haina vremii, și-a gândirei românești, îngânând la psalmuri și murmurând la cântece sfinte în altare. Dar totuși n'am zis'o bine.

N'au fost acele școli și altare, ci adevărate mine, și ei n'au fost dascăli, ci băieși, mineri.

